

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om historisk Vidskab eller: om Krønikens Begreb

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om historisk Vidskab eller: om Krønikens Begreb", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1816_297_9-intro-shoot-idm60.pdf (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Anledning

“Om historisk Vidskab eller: om Krønikens Begreb” (herefter “Om historisk Vidskab”) udkom den 19. september 1816 i tredje hæfte af *Danne-Virke*, bind 1. Tidsskriftet *Danne-Virke* var Grundtvigs eget, og på nær fire sider stod han selv for alle bidrag. Det udkom i fire bind a fire hæfter i perioden 1816-1819 med i alt 1.564 tryksider. Flemming Lundgreen-Nielsen har givet en overordnet karakteristik af tidsskriftets indhold (1980, s. 850-856).

En række artikler af overvejende erkendelsesteoretisk karakter er af eftertiden blevet betegnet som *Danne-Virke*-afhandlingerne. Grundtvig gør her op med oplysningstiden, naturfilosofien og den stadig virkende tyske idealisme. Han stiller sig kritisk til materialismen og den i hans øjne tiltagende ateisme og fornuftstro. I stedet sætter han historievidenskaben som den eneste sande videnskab om mennesket og menneskelivet (Michelsen 1979, s. 27 f.).

Personligt stod Grundtvig i denne tid afsondret fra samtidens intelligentsia pga. sin bibelkristne overbevisning. Han havde ikke haft held til at opnå fast gejstligt embede, og hans ansøgninger om historieprofessorater i Kristiania og København var heller ikke blevet imødekommet. Sidst i 1816 havde han dog endnu ikke afskrevet muligheden for et virke ved universitetet endnu. Studenter ved Københavns Universitet har købt og læst *Danne-Virke*, ligesom Grundtvig desuden havde venner ved det norske universitet, der var ham åndeligt beslægtet bl.a. professor i filosofi Niels Treschow og professor i filologi Georg Sverdrup.

Grundtvig oversatte i disse år de store krøniker af Snorre og Saxo. Desuden skrev han på en revision og videreførelse af *Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng* (1812), der kom i 1817 under titlen *Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum* (herefter *Verdenskrøniken 1817*). Artiklerne i *Danne-Virke* er blevet betragtet som Grundtvigs personlige alternativ til den nyere filosofi, som han kritiserer i *Verdenskrøniken 1817* (Michelsen 1986, s. 59). I fortalen til denne peger Grundtvig selv på sammenhængen: “Betragtningerne i samme [*Danne-Virke*] staae i saa nøie et Forhold til nærværende Bog, at hvem der vil have godt af den, gjør vel i at læse dem med” (s. XXIII f.). Blandt *Danne-Virke*-artiklerne handler “Om historisk Vidskab” om historievidenskabens essens og mål, mens en senere artikel, “Om Krønikens Dyrkning”, behandler metoden (se indledningen til denne).

William Michelsen har anført, at de to artikler er lettere at forstå, hvis man kender de grundbegreber i Grundtvigs tænkning, han fremlagde i artiklen “Om det Philosophiske Aarhundrede” (Michelsen 1986, s. 67; se indledningen til “Om det Philosophiske Aarhundrede”).